

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА

ШТИТ

Број **196**
Февруари 2026

**Заклетва на
новопримените
професионални
војници**

**ЈОКА – четириножен
ветеран со големо
срце**

**„Фокс“ – возило за
брза реакција**

18 години од загубата на еди

Со длабока почит и достоинство беше одбележана 18-годишнината од една од најтрагичните несреќи во историјата на македонското Воено воздухопловство. Министерот за одбрана Владо Мисајловски и началникот на Генералштабот на Армијата, генерал-мајор Сашко Лафчиски, положија венец со свежо цвеќе на спомен-обележјето кај Катлановско Блаце, во чест на единаесеттемина припадници на воздухопловниот ВИНГ кои ги загубија животите при враќањето од мировната мисија АЛТЕА во Босна и Херцеговина. Хеликоптерската несреќа се случи пред осумнаесет години, кога воениот хеликоптер на Армијата се урна при слетување во реонот на Катлановско Блаце. Во леталото

се наоѓаа припадници на Армијата, кои по завршување на нивните задачи во рамките на меѓународната мировна мисија се враќаа во татковината.

Министерот Мисајловски истакна дека нивната мисија била благородна и дека тие никогаш нема да бидат заборавени, бидејќи со своите дела покажале како се сака државата и татковината.

Почит на загинатите им оддадоа и членовите на нивните семејства, кои и после осумнаесет години, со болка, но и со гордост се сеќаваат на своите најблиски. Венци со свежо цвеќе положија и делегации од Командата за операции, Првата пешадиска бригада, воздухопловниот ВИНГ, како и претставници од општина Петровец.

наесетте македонски војници

Комеморативни активности беа одржани и во касарната „НХ Страшо Пинџур“ во Петровец, каде припадниците на воздухопловниот ВИНГ со едноминутно молчење им оддадоа почит на своите загинати колеги. Истовремено, во Меморијалниот парк во кампот „Бутмир“ во Сараево, каде што македонските војници беа дел од мисијата АЛТЕА, беше организирана пригодна церемонија во нивна чест.

Во оваа хеликоптерска несреќа која се случи пред осумнаесет години трагично загинаа: потполковник Тони Спасовски, мајор Горан Ристовски, капетаните Бране Спасовски и Игор Ѓорески, наредниците Славчо Василев и Тони Давитковски, постарите водници Јанко

Шириќ и Александар Тасковски, водниците Мики Ивановски и Александар Васиќ, како и десетарот Златко Вељаноски. Тие беа дел од генерацијата војници кои гордо ја претставуваа Македонија во меѓународни мисии, вложувајќи го своето знаење и искуство во служба на светскиот мир. Нивната загуба претставува длабока рана, не само за нивните семејства туку и за целата држава.

И после осумнаесет години, нивната жртва останува силен потсетник за храброста и за ризиците што ги носи воената служба, потсетник дека припадниците на Армијата секојдневно се подготвени да го стават сопствениот живот во служба на татковината и на меѓународниот мир.■

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија

Главен и одговорен уредник
м-р Трајче Чатмов

Редакција:

Умит Реџеџи
(технички уредник)

м-р Ксенија Митева (лектор)

Борче Лозановски (новионар)

Станка Петкова (новионар)

Печати:
„Фокус Принт Доел“ – Скопје

„ШТИТ“
е магазин на
Министерството
за одбрана
на Република Северна
Македонија

Излегува од печат
еднаш во месецот и
на web-страницата на
Министерството за
одбрана
<https://mod.gov.mk/shitit>

16

20

содржина

ШТИТ | година XVIII | број 196 | февруари 2026

Инфо Реферирање за состојбата на борбената готовност на Армијата.....	6	Воена едукација „Фокс“ – возило за брза реакција.....	32
Глобал Внатрешната безбедност како стратешка слабост на Иран.....	12	Геополитика Битката за вулканскиот остров Ајво Џима – клучна точка во војната на Пацификот во Втората светска војна.....	36
Воена едукација Уметноста на модерното лидерство.....	16	Историја Настаните на Скопското кале.....	40
Безбедност Воено-општествени односи.....	20	Воена историја Симбол на нескршливиот дух на македонскиот борец.....	42
Глобал „Dassault Rafale“ – стратешкиот адут на француската воена авијација.....	22	Здравство Воена исхрана.....	48
Вооружување Самоодна хаубица „M109 Paladin“	27	Спорт Најдобар голман во регионот.....	54
		Филм „Број 24“	58

42

52

ПИШУВА:

м-р Трајче
Чатмов
Главен и
одговорен
уредник

ВОВЕД

Февруарскиот поход е симбол на нескршливиот дух на македонскиот борец. Походот претставува една од најсилните историски и морални референци во колективната меморија на македонскиот народ. Овој поход не е само воен настан, туку сведоштво за истрајноста, пожртвуваноста и неколкотиниот македонскиот борец, кој и во најсуровите услови знаел да ја стави татковината над личниот живот. Февруарскиот поход ја осликува суштината на македонската борбена традиција, борба водена со срце, со верба и со непоколеблива решителност да се истрае докрај. Тој историски дух, обликуван низ децении страдања и победи, и денес продолжува да живее во редовите на современата армија.

Заклепвајќи на новопримените професионални војници на служба во Армијата претставува жив доказ дека идеалите на минатото не се заборавени, туку се пренесуваат на новите генерации бранители на државата. Со положувањето на свечената заклепка, младите војници не преземаат само професионална обврска, туку и морална одговорност да ја чуваат слободата, суверенитетот и безбедноста на Република Македонија, следејќи го патот на оние кои пред нив ја носеле униформата со чест и гордост. Истовремено, одбележувањето на 18-годишнината од заземањето на единаесетте македонски војници не постои на суровата реалност, дека службата во Армијата не е без ризик и дека највисоката форма на љубов кон татковината е подготвеност за жртвување. ■

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
<https://www.mod.gov.mk/штит>

Ставовите содржани во написите
на надворешните соработници не ја
презентираат официјалната политика
или ставовите на Министерството за одбрана.

ПОЧИТУВАНИ ПРИПАДНИЦИ НА АРМИЈАТА И ВРАБОТЕНИ ВО МО,

Редакцијата на „Штит“ ве охрабрува да ни испраќате написи за позначајните активности и настани во рамките на вашата организациона единица. Вашите написи, информации или репортажи, со соодветни фотографии, можете да ни ги доставите на следните адреси:

trajce.catmov@mod.gov.mk

borce.lozanovski@mod.gov.mk

stanka.petkova@mod.gov.mk

ТАКТИЧКО-ТЕХНИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ И ОРГАНИЗАЦИЈА НА СТАНИЦА ЗА ВРСКИ СО КОМАНДНО МОТОРНО ВОЗИЛО „ШЕВРОЛЕТ-ТАХОЕ“

Пишува: м-р Реџеп Мустафовски

Современото водење на воени операции бара сигурни, флексибилни и заштитени комуникациски системи кои овозможуваат ефективно командување и координација на единиците на терен. Во таа насока, командното моторно возило „Шевролет тахое“ претставува значаен комуникациски капацитет за обезбедување стабилни радиоврски во Армијата. Возилото е опремено со радиостаница за врски која функционира во VHF и HF фреквентни опсези, овозможувајќи сигурна комуникација и на тактичко и на оперативно ниво. Системот обезбедува работа и во место и во движење, што значително ја зголемува мобилноста и оперативната подготвеност на командните елементи. Дополнително, интегрираните капацитети

за глобално позиционирање и прецизно мерење на времето, придонесуваат за подобра координација и синхронизација на дејствата.

Организација и задачи на персоналот

Радиостаницата ја опслужуваат четири лица: командир на станицата и тројца послужители, со јасно дефинирани задачи. Командирот е одговорен за исправноста, подготвеноста и организацијата на работата, како и за безбедното и навремено поставување на станицата по добивање на наредба.

Послужителот П-1, кој воедно е и возач, се грижи за агрегатот и енергетското напојување, додека П-2 асистира при неговото поставување и врши маскирање на каблите. П-3 е задолжен за

обезбедување на просторот, за поставување на антените, приземјувањето и дополнителните логистички елементи. Ваквата поделба на задачи овозможува брза реакција, ефикасност и безбедност при оперативна употреба.

Тактичко-технички карактеристики на системот

Радиосистемот во „Шевролет-Тахое“ овозможува радиоврски во VHF (многу висока фреквенција) и HF (висока фреквенција) опсег, покривајќи широки комуникациски потреби – од тактички до стратегиски нивоа.

• Фреквентен опсег:

- VHF: 30–108 MHz;
- HF: 1.6–59.9999 MHz.

• Модови на работа:

- VHF: FM, FSK, PSK, CVSD, TCM;

– HF: USB, LSB, AME, CW, FM.

• **Видови на работа:** FIX, НОР и ALE – што значи дека системот може да работи и во фиксни услови и во динамички, со автоматско избирање на најсоодветната фреквенција.

• **Излезна снага:**

– VHF: 1W, 4W и 10W (со за-силувач до 50W);

– HF: 1W, 5W и 20W (со за-силувач до 150W).

Дополнително, системот има интегриран глобален систем за позиционирање и мерење на време, што овозможува координација и синхронизација на единиците. Сето тоа се управува преку компјутерски терминал со монитор, тастатура, глумче, печатач и скенер.

Начелен распоред на елементите

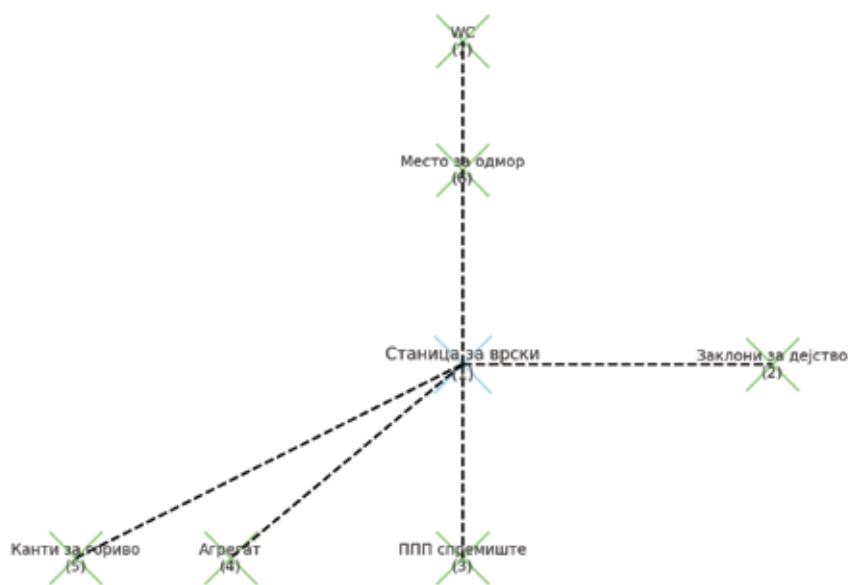
Оптималното функционирање на станицата се обезбедува преку строго дефиниран распоред на елементите: централната станица, агрегатот, заклоните за дејство, противпожарните средства, резервоарите за гориво и логистичките точки. Почитувањето на пропишаните растојанија овозможува безбедност, маскирање и континуитет на комуникациските активности.

Организацијата и тактичко-техничките карактеристики на станицата за врски со командно моторно возило „Шевролет тахо“ претставуваат пример за функционален и современ комуникациски систем. Со правилна распределба на задачите, оптимален распоред на елементите и почитување на техничките стандарди, се обезбедува високо ниво на сигурност, оперативна готовност и заштита на персоналот. Ваквите системи имаат значајна улога во унапредувањето на командно-комуникациските способности и во зголемувањето на вкупната борбена ефикасност на единиците. ■

Слика 1. Елементи на распоредот на станица за врски

Начелен распоред на елементите на станица за врски

Слика 2. Начелен распоред на елементите на станица за врски

Портрет на Доне Тошев или Дончо Штипјанчето —
македонски револуционер

Од приватната архива на Душко Апостолоски и Диме Ратајкоски.

